

Acte per la UNITAT DE LA LLENGUA (Homenatge als 600 anys d'Ausiàs March)

per Víctor Pallàs

«*Estem cansats d'haver de demanar
perdó per existir...*»

Amb aquestes paraules de Joan Fuster, el periodista i home de ràdio Víctor Alexandre, que amb bella dicció oficià d'excel·lent mestre de cerimònies, encetà l'Acte per la Unitat de la Llengua, celebrat el 19 de setembre al teatre-auditori de Sant Cugat i organitzat per l'Associació d'Amics de la Unesco de Valldoreix-Sant Cugat. L'assistència fou d'unes cinc-centes persones, i, a part, es reberen una colla d'adhesions. Lògicament, per a parlar de la unitat de la nostra llengua no hi havia motiu més escaient que el de recordar Ausiàs March, el nostre gran poeta.

Tot seguit l'escriptor Josep Piera, després d'una condemna dels desagradables fets esdevinguts al cementiri de Sueca, féu ús de la seva veu perquè el senyor de Beniarjó, Ausiàs March, fos sentit en l'auditori. Havent afirmat «la poesia vol ser escoltada o ser dita per qui la sent», el vers de March es difongué per tot el llarg i ample del local amb una sonoritat precisa.

Piera, en recitar els decasíl·labs del poema XLVI, l'extraordinari *Veles e vents*, no va fer desmerèixer gens les versions del cantant de Xàtiva. La seva recitació ens oferí la versió sencera de cada poema (re-ordemem-ho: les versions musicades surten sovint escapçades). Un cop sentit «Lo qui no sap no pot haver mercè / d'aquell qui jau en turment e dolor; / doncs, jo perdon a cascú de bon cor / si no son plant del que mon cor sosté» (del poema LXXVII *No pot*

mostrar lo món menys pietat), més d'un dels presents va tornar a pensar en Joan Fuster.

Després de l'esplèndida intervenció de l'escriptor de la Safor, els quatre joves del grup valencià Dropo, que confessaven haver fet un «pacte subliminal entre música i poeta» envaïren de rock l'auditori amb l'*Elegia a València* d'Al Waqaxí (traduïda pel mateix Josep Piera) i tres poemes de March *Sí com un rei, senyor de tres ciutats (X)*, *Fantasiant, amor a mi descobre (XVIII)* i *Així com qui es veu prop de la mort (LXXXI)*; també oferí la clàssica *Balada de la garsa i l'esmerla* de Roís de Corella. Totes aquestes peces les alternaren, tal vegada per fer més suau el salt de temps, amb les de dos poetes d'aquest segle: Miquel Duran (*El clam dels socarrats*) i Vicent Andrés Estellés (*La veu d'un poble*). El públic els ovacionà llargament.

Josep Piera en una de les seves intervencions

L'Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra amb Gerard Claret

La segona part s'inicià amb la lectura dels missatges de Jordi Pujol, d'Antoni Mir (president de l'Obra Cultural Balear) i algun més. Víctor Alexandre, adreçant-se una mica irònicament al públic, preguntà si endevinarien qui, a l'Ajuntament de Sant Cugat, no havia votat, feia poc, una moció sobre la unitat del català (rialles mal contingudes). Recuperat el to seriós, Manuel Castellet, president de l'Institut d'Estudis Catalans, remarcà quin era el paper de l'Institut en relació a la llengua, fent veure la necessitat d'una única autoritat per a regular-ne l'ús, tal com s'esdevé en la majoria de les llengües que ens envolten, encara que institucions com l'Institut Lluís Vives (que aplega universitats dels Països Catalans) o la mateixa Universitat de les Illes Balears puguin tenir una funció assessora o consultiva. Lamentant que al País Valencià no hi hagi cap institució d'aquestes característiques, suggerí als assistents un joc lingüístic: «agafeu el *Cant espiritual* de Joan Maragall i modifiqueu-hi tres paraules. El text resultant serà mallorquí!; si n'hi modifiqueu quatre, serà valencià». Va reclamar una normativa lingüística unitària, dient que calia arribar a una llei de normalització lingüística com la que elaboren a Andorra, que «ben segur, serà modèlica». Amb la lectura d'unes frases (de l'any 1895!), que recordaven als desmemoriats qui eren Ramon Muntaner, Ramon Llull i Ausiàs March, clogué la seva intervenció.

Tanmateix, el plat fort de la vesprada fou l'actuació de l'Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra, amb Gerard Claret de concertino director. Aquesta formació acompanyà l'Esbart de Sant Cugat en la representació *Vistes al mar*, tres poemes de Joan Maragall amb música d'Eduard Toldrà i recitats per Joan Berlanga, amb coreografia i direcció de Joan Serra i Gina Cubeles. Fou un espectacle de música, dansa i paraula que, en una plasticitat perfecta, va engrescar

l'auditori. No cal dir que es meresqueren l'aplaudiment més efusiu de tots.

El polític i lingüista Jordi Carbonell fou el darrer a prendre la paraula. Remarcà que «un acte com el d'avui era completament necessari», i insistí una vegada més en el fet que el català havia de ser la llengua nacional dels Països Catalans, reivindicant «un espai natural allargassat, que és vulnerable allà on s'estreny, al centre del País Valencià». Esmentant la frase llatina «divideix i venceràs» i la dita «quan el mal ve d'Almansa a tots alcança», va tornar a referir-se al Fuster assagista, persona que sempre havia denunciat quins eren els intolerants de veritat: Franco, Unamuno, Ortega y Gasset, Menéndez Pidal... Recordà també el recent Congrés de Llengua i Literatura Catalanes, celebrat a Ciutat de Palma, on personalitats d'arreu del món es pronunciaren públicament, afirmant la unitat de la llengua catalana. Al·ludí als exemples de Llull i d'Ausiàs March, homes conscients, en el seu temps, de pertànyer a un «tot» cultural, perquè el català va néixer com a llengua d'una nació. Entre aplaudiments acabà la intervenció dient: «No volem que la prudència ens faci traïdors.»

L'Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra amb la coreografia de l'Esbart Sant Cugat clogué l'acte fent ressonar les notes de la sardana de *Sant Martí del Canigó*, de Pau Casals, tenyint d'emoció l'ambient i entusiasmant un públic completament lliurat a la funció.

Foren gairebé tres hores d'actuacions diverses però perfectament acoblades a la finalitat perseguida: una paroximació a allò que el crític pot definir com a «espectacle total», reblat per l'exhortació de Víctor Alexandre en acomiadar l'assistència: «No ho oblideu: les llengües són éssers lliures, sí; però n'hi ha de lliures i també de captives.» ■